

Uchwała Nr
Rady Powiatu Przemyskiego
z dnia

w sprawie przyjęcia „Powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych na lata 2024-2028”.

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz.U. z 2024r., poz. 107) w związku z art. 35a ust.1 pkt.1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz.U. z 2024r., poz. 44 z późn. zm.)

Rada Powiatu Przemyskiego
uchwala co następuje:

§ 1

Przyjmuje się do realizacji „Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych na lata 2024-2028” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie niniejszej uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Przemyskiego.

§ 3

Nadzór nad wykonaniem uchwały sprawować będzie Komisja Spraw Społecznych, Edukacji i Kultury Rady Powiatu Przemyskiego.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Zarządu

Jan Paczek

Rada Prawny
Ewa Kaczmarz
Rz-P-154

DYREKTOR
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Przemysku
mgr Jolanta Jabłońska

UZASADNIENIE

do Uchwały Rady Powiatu Przemyskiego w sprawie przyjęcia „Powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych na lata 2024-2028”.

Zgodnie z art. 35a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz.U. z 2024r., poz. 44 z późn. zm.), do zadań powiatu należy opracowywanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie: a) rehabilitacji społecznej, b) rehabilitacji zawodowej i zatrudniania, c) przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

W związku z zakończeniem realizacji „Powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych na lata 2019-2023” przyjętego Uchwałą nr VI/35/2019 Rady Powiatu Przemyskiego z dnia 13 marca 2019r. podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia programu na kolejne lata jest uzasadnione.

DYREKTOR
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Przemysku
mgr Jolanta Jubitowska

POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE
W PRZEMYŚLU
PLAC DOMINIKAŃSKI 3
37-700 PRZEMYŚL

POWIATOWY PROGRAM DZIAŁAŃ
NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
W ZAKRESIE REHABILITACJI SPOŁECZNEJ, ZAWODOWEJ
I ZATRUDNIANIA
ORAZ PRZESTRZEGANIA PRAW
OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
NA LATA 2024-2028

PRZEMYŚL
2024

SPIS TREŚCI	
W S T Ę P.....	3
1. PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU	4
2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE PRZEMYSKIM.....	4
2.1 DIAGNOZA SYTUACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE PRZEMYSKIM W ODNIESIENIU DO SYTUACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W KRAJU	6
2.2 PRZYCZYNY NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI – ANALIZA DANYCH POWIATOWEGO ZESPOŁU DS. ORZEKANIA O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI.....	7
2.3 OCENA AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE I KRAJU.....	11
3. REALIZOWANE DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE PRZEMYSKIM.....	12
3.1. REHABILITACJA SPOŁECZNA	12
3.2. REHABILITACJA ZAWODOWA.....	13
3.3. DODATKOWE PROGRAMY NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	14
4. ANALIZA SWOT	17
5. CEL GŁÓWNY I KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	18
7. REALIZATORZY PROGRAMU.....	20
8. MONITORING I EWALUACJA.....	21
9. PODSUMOWANIE	21
SPIS TABEL:	22

WSTĘP

Równość wszystkich obywateli wobec prawa zagwarantowana jest zarówno w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., jak i w Karcie Praw Osób Niepełnosprawnych z dnia 1 sierpnia 1997 r.

Przez osobę niepełnosprawną należy rozumieć osobę, której sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi. Zgodnie z Kartą Praw Osób Niepełnosprawnych z dnia 1 sierpnia 1997 r. osoba niepełnosprawna ma prawo do należytego, samodzielnego i aktywnego życia oraz nie może podlegać dyskryminacji.

Z obydwu tych aktów prawnych wynika, że nikt z żadnej przyczyny, a więc także z powodu niepełnosprawności fizycznej, psychicznej lub podeszłego wieku, nie może być dyskryminowany. Wszyscy mają prawo do należytego, samodzielnego i aktywnego życia prywatnego, zawodowego i społecznego. Miejsce zamieszkania, nauki i pracy musi być pozbawione barier utrudniających, czy wręcz uniemożliwiających jej funkcjonowanie. Osoby niepełnosprawne mają prawo do dowolnego wyboru miejsca nauki i pracy. System opieki nad osobą niepełnosprawną powinien umożliwić rozpoznanie przyczyn, zdiagnozowanie wszystkich potrzeb, a następnie przeprowadzenie długofalowej, wielopłaszczyznowej terapii zmniejszającej skutki spowodowane chorobą – w celu poprawy sprawności potrzebnej do życia niezależnego, w miarę samodzielnego i aktywnego. Oddziaływania te odbywają się lub powinny się odbywać w placówkach służby zdrowia, oświaty oraz w placówkach pomocy społecznej.

Proces przywracania osoby niepełnosprawnej społeczności lokalnej będzie w pełni efektywny tylko wtedy, gdy rehabilitacja prowadzona będzie w sposób kompleksowy, gdy efekty rehabilitacji leczniczej wsparte zostaną rehabilitacją społeczną oraz ostatecznie utrwalone rehabilitacją zawodową.

Głównym celem perspektywicznych, ustalonych w Powiatowym Programie Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych, działań jest stworzenie systemu umożliwiającego przywrócenie osoby niepełnosprawnej społeczeństwu, wytworzenie poczucia aktywnego jej uczestnictwa, zmiana pozycji społecznej z „biorców” systemu opieki społecznej w osoby uczestniczące w tworzeniu PKB.

Działania na rzecz poprawy warunków życia i funkcjonowania w społeczeństwie osób niepełnosprawnych powinny odbywać się zgodnie z założeniami określonymi w "Deklaracji Madryckiej" przyjętej przez Europejski Kongres na Rzecz Osób Niepełnosprawnych (Madryt, 20-24.03.2002 r.), zgodnie z "Konwencją praw osób niepełnosprawnych ONZ", z założeniami "Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej", z założeniami "Karty Praw Podstawowych UE" oraz z wytycznymi "Europejskiej strategii w sprawie niepełnosprawności 2010-2020: Odnowionych zobowiązań do budowania Europy bez barier".

Trzeba mieć świadomość tego, że długofalowy proces terapeutycznego i społecznego oddziaływania na osobę niepełnosprawną w efekcie znacznie odciąża i wspomaga jej rodzinę i/lub opiekunów. W procesie wyrównywania szans osób niepełnosprawnych należy położyć nacisk na obowiązek przestrzegania prawa budowlanego. Likwidacja barier architektonicznych i urbanistycznych umożliwi bowiem swobodny dostęp do obiektów użyteczności publicznej, mieszkań i komunikacji, zwiększa stopień usamodzielnienia, zmniejsza uzależnienie osoby niepełnosprawnej od ciągłej pomocy osób trzecich. Wszystkie proponowane działania powinny być czynnie wsparte przez organizacje pozarządowe i organizacje pożytku publicznego oraz inne podmioty. Wszystkie założenia i cele umożliwiające aktywne funkcjonowanie osób niepełnosprawnych w społeczeństwie będą realizowane przy współpracy z organizacjami pozarządowymi, fundacjami oraz jednostkami organizacyjnymi powiatu i gmin w celu koordynacji działań i wymiany informacji w obszarze potrzeb społecznych oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

1. PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU

Podstawą opracowania „Powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych na lata 2024-2028” jest art. 35a ust.1 pkt.1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz.U. 2024 poz. 44 z późn. zm), zgodnie z jego brzmieniem do zadań powiatu należy opracowywanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:

- a) rehabilitacji społecznej,
- b) rehabilitacji zawodowej i zatrudnienia,
- c) przestrzegania praw osób niepełnosprawnych”.

Według standardów światowych i europejskich, opisanych w licznych dokumentach międzynarodowych, osoby niepełnosprawne mają prawo do pełnego uczestnictwa i równych szans w życiu społecznym jak i zawodowym.

Działania w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej podejmowane są i realizowane w oparciu o następujące przepisy i dokumenty:

- Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej zawierającą zapisy zapobiegające praktykom dyskryminacyjnym wobec osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 1997 r. Nr 78 poz. 483 z późn. zm.),
- Kartę Praw Osób Niepełnosprawnych – wprowadzoną Uchwałą Sejmu RP z dnia 1 sierpnia 1997 r., (M.P. 1997.50. 475)
- Ustawę z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz.U. 2024 poz. 44 z późn. zm.)
- Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Przemyskiego wprowadzoną Uchwałą NR XLVII/306/2021 Rady Powiatu Przemyskiego z dnia 20 grudnia 2021r. na lata 2021-2028.

2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE PRZEMYSKIM

Powiat Przemyski jest jednym z 21 powiatów Województwa Podkarpackiego liczącym 1.211 km². Został utworzony w 1999 roku w ramach reformy administracyjnej kraju. Siedzibą Powiatu jest miasto Przemysł. W jego skład wchodzi 10 gmin:

- 2 gminy na prawach miejskich: Bircza z siedzibą w mieście Bircza, Dubiecko z siedzibą w mieście Dubiecko,

- 8 gmin wiejskich: Fredropol, Krasieczyn, Krzywca, Medyka, Orty, Przemysł (bez miasta Przemysła), Stubno oraz Żurawica. Największą gminą pod względem powierzchni jest Bircza (255 km²), natomiast najmniejszą Medyka (61 km²). Gęstość zaludnienia wynosi 60 osób/km².

Powiat Przemyski usytuowany jest we wschodniej części Województwa Podkarpackiego, od północy graniczy z Powiatem Jarosławskim i Przeworskim, od zachodu z Rzeszowskim i Brzozowskim, natomiast od południa z Bieszczadzkiem i Sanockim. Wschodnia granica powiatu jest równocześnie granicą państwową z Ukrainą. Jako region przygraniczny Powiat Przemyski ma duże znaczenia dla gospodarki państwa, jego bezpieczeństwa i sprzyja nawiązywaniu współpracy pomiędzy krajami członkowskimi Unii Europejskiej a wschodnim sąsiadem Polski.

Gospodarka Powiatu Przemyskiego opiera się głównie na przemyśle elektromaszynowym, budowlanym, drzewnym, mechanicznym, meblarskim, tekstylnym, kosmetycznym, przetwórczym i rolno-spożywczym. Dogodny klimat i żyzne gleby sprzyjają rozwojowi rolnictwa, zwłaszcza w północnych i wschodnich gminach. Rolnictwo powiatu zdominowane jest przez sektor prywatny z przewagą gospodarstw o małej powierzchni do 5 ha.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2021r. liczba ludności faktycznie zamieszkująca Powiat Przemyski wynosiła 71 742 osób, natomiast na koniec 2022 r. 71 393 osób. Powiat Przemyski znajduje się w grupie średnio zagęszczonych powiatów.

Liczbę ludności faktycznie zamieszkałej na terenie Powiatu Przemyskiego w poszczególnych gminach w latach 2021-2022 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Liczba ludności w Powiecie Przemyskim w 2021 roku

Wyszczególnienie	Gmina										Ogółem
	Bircza	Dubiecko	Fredropol	Krasieczyn	Krzywcza	Medyka	Orły	Przemysł	Stubno	Żurawica	
Liczba ludności	5 999	8 865	5 248	5 138	4 582	6 265	8 567	10 681	3 709	12 688	71 742
w tym: mężczyźni	3 058	4 366	2 639	2 519	2 391	3 164	4 275	5 297	1 842	6 320	35 871
w tym: kobiety	2 941	4 499	2 609	2 619	2 191	3 101	4 292	5 384	1 867	6 368	35 871
kobiety na 100 mężczyzn	96	103	99	104	92	98	100	102	101	101	
liczba ludn./km ²	24	58	33	41	48	103	122	99	42	133	

Źródło: dane statystyczne GUS

Tabela 2. Liczba ludności w Powiecie Przemyskim w 2022 roku

Wyszczególnienie	Gmina										Ogółem
	Bircza	Dubiecko	Fredropol	Krasieczyn	Krzywcza	Medyka	Orły	Przemysł	Stubno	Żurawica	
Liczba ludności	5945	8823	5195	5128	4534	6229	8527	10 687	3693	12 632	71 393
w tym: mężczyźni	3030	4331	2602	2500	2369	3160	4256	5301	1837	6295	35 681
w tym: kobiety	2915	4492	2593	2628	2165	3069	4271	5386	1856	6337	35 712
kobiety na 100 mężczyzn	96	104	100	105	91	97	100	102	101	101	
liczba ludn./km ²	23	57	33	41	48	103	122	99	41	132	

Źródło: dane statystyczne GUS

Na podstawie powyższych danych można zaobserwować wyrównanie liczby mężczyzn oraz kobiet na terenie Powiatu Przemyskiego. Największą liczbę osób na km² odnotowano w gminie Żurawica, Orły i Medyka. Natomiast największa ogółem liczba ludności występuje w gminach Żurawica, Orły, Dubiecko i Przemysł najmniej zaś w gminach Stubno, Krzywca, Krasieczyn i Fredropol.

W omawianym okresie nastąpił spadek liczby mieszkańców o 349 osób w tym mężczyzn o 190 osoby, kobiet o 159.

2.1 DIAGNOZA SYTUACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE PRZEMYSKIM W ODNIESIENIU DO SYTUACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W KRAJU

Nie istnieje jedna, powszechnie uznana definicja niepełnosprawności. Niepełnosprawność jest problemem społecznym i nie ogranicza się do konkretnej osoby, mówiąc o niepełnosprawności należy uwzględnić relację między zdrowiem człowieka (uwzględniając jego wiek, płeć i wykształcenie) a społeczeństwem i środowiskiem które go otacza.

Światowa Organizacja Zdrowia wprowadziła następujące pojęcia niepełnosprawności, uwzględniając stan zdrowia człowieka:

- Niepełnosprawność jest to każda utrata sprawności lub nieprawidłowość w budowie czy funkcjonowaniu organizmu pod względem psychologicznym, psychofizycznym lub anatomicznym,
- Niepełnosprawność jest to każde ograniczenie bądź niemożność (wynikająca z niesprawności) prowadzenia aktywnego życia w sposób lub w zakresie uznawanym za typowe dla człowieka,
- Ograniczenia w pełnieniu ról społecznych definiowane jako ułomność określonej osoby wynikająca z niesprawności lub niepełnosprawności, ograniczająca lub uniemożliwiająca pełną realizację ról społecznej odpowiadającej wiekowi, płci oraz zgodnej ze społecznymi i kulturowymi uwarunkowaniami¹.

Ostatnie pełne dane dotyczące osób niepełnosprawnych w Polsce pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego przeprowadzonego w 2021 roku. Liczba osób niepełnosprawnych wyniosła 5 447 548 osób co stanowiło 14,3% ogólnej populacji kraju, udział procentowy mężczyzn w populacji osób niepełnosprawnych wyniósł 45,1%, natomiast kobiet 54,9%. W odniesieniu do wyników NSP w 2011r. liczba osób z niepełnosprawnościami zwiększyła się o 750 501 osób tj. o 16%.

Liczba osób posiadających prawne potwierdzenie faktu niepełnosprawności w 2021 roku wynosiła 3 471 193 osób (63,7%), natomiast liczba osób niepełnosprawnych biologicznie (nie posiadających prawnego orzeczenia stwierdzającego niepełnosprawność) wyniosła 1 976 355 (36,3%). Wśród zbiorowości osób niepełnosprawnych przeważają kobiety tj. 54,9% wobec 45,1% mężczyzn. Wyniki spisu pokazały również w porównaniu do 2011r. wzrost osób w wieku 0-15 lat posiadających prawne orzeczenie potwierdzające niepełnosprawność z 4,3% do 6,9% co stanowiło 239 512 osób.

Według wyników NSP wśród ogółu osób niepełnosprawnych osoby niepełnosprawne w wieku poprodukcyjnym stanowiły 57%, w wieku produkcyjnym 37,5%, natomiast przedprodukcyjny 5,5%. Liczba osób niepełnosprawnych na koniec roku 2021 w Powiecie Przemyskim wynosiła 11 224 w tym 5 320 osób stanowili mężczyźni, natomiast 5 904 osób to kobiety.

Dane przedstawione przez gminne ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu Przemyskiego obrazują liczbę osób korzystających z pomocy ośrodka z tytułu niepełnosprawności. Wśród powodów przyznania pomocy z tytułu niepełnosprawności wymienia się m.in. zasiłek pielęgnacyjny, zasiłek stały, zasiłek dla opiekunów, zasiłki celowe na zakup leków, usługi opiekuńcze. W 2021r. oraz 2022r. najwięcej świadczeniobiorców z tytułu niepełnosprawności było w gminach Przemysł, Żurawica, Orły oraz Dubiecko, najmniej zaś w gminie Krasieczyn.

¹ www.unic.un.org.pl/niepelnosprawnosc/definicia.php

Tabela 3. Liczba osób pobierających świadczenia z gminnych ośrodków pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w 2021r.

Wyszczególnienie	Gmina										Ogółem
	Bircza	Dubiecko	Fredropol	Krasieczyn	Krzywczka	Medyka	Orty	Przemysł	Stubno	Żurawica	
Liczba niepełnosprawnych świadczeniobiorców	342	401	349	186	264	321	425	613	207	550	3 658

Źródło: dane gminnych ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Przemyskiego

Tabela 4. Liczba osób pobierających świadczenia z gminnych ośrodków pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w 2022r.

Wyszczególnienie	Gmina										Ogółem
	Bircza	Dubiecko	Fredropol	Krasieczyn	Krzywczka	Medyka	Orty	Przemysł	Stubno	Żurawica	
Liczba niepełnosprawnych świadczeniobiorców	329	431	280	180	265	331	441	631	206	554	3 648

Źródło: dane gminnych ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Przemyskiego

Z analizy lat 2021 i 2022 wynika, iż liczba osób niepełnosprawnych pobierających świadczenia w GOPS utrzymuje się na zbliżonym poziomie.

2.2 PRZYCZYNY NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI – ANALIZA DANYCH POWIATOWEGO ZESPOŁU DS. ORZEKANIA O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Przemysłu został powołany dla celów orzecznictwa poza rentowego. Powiatowy Zespół wydaje orzeczenia dla celów: zasiłku pielęgnacyjnego, świadczenia pielęgnacyjnego, korzystania z ulg i uprawnień na podstawie odrębnych przepisów, korzystania z rehabilitacji społecznej. Dla osób powyżej 16 roku życia wydawane są orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, natomiast dla osób do 16 roku życia orzeczenia o niepełnosprawności.

W 2021 roku Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Przemysłu wydał 310 orzeczeń o niepełnosprawności dla osób przed 16 rokiem życia. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby z całościowym zaburzeniem rozwoju w wieku od 8 do 16 lat

W roku 2022 liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności dla osób przed 16 rokiem życia zmalała do 233. W dalszym ciągu przeważały osoby z całościowym zaburzeniem rozwoju w wieku od 8 do 16 lat. Należy zauważyć, że w związku z panującym od dnia 20 marca 2020r. do 15.05.2022r. stanem

epidemii oraz stanem zagrożenia epidemicznego do dnia 30 czerwca 2023r. orzeczenia o niepełnosprawności oraz orzeczenia o stopniu niepełnosprawności ulegały przedłużeniu z mocy prawa.

Tabela 5. Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyny niepełnosprawności, wieku, płci, osobom w wieku przed 16 rokiem życia w 2021r.

l.p.	Przyczyna niepełnosprawności	Liczba wydanych orzeczeń	Wiek			Płeć	
			0-3 lat	4-7 lat	8-16 lat	K	M
1.	01-U	10	0	1	9	6	4
2.	02-P	8	0	0	8	3	5
3.	03-L	12	4	2	6	6	6
4.	04-O	11	5	2	4	5	6
5.	05-R	12	1	4	7	4	8
6.	06-E	14	0	3	11	4	10
7.	07-S	27	6	6	15	11	16
8.	08-T	6	2	1	3	3	3
9.	09-M	10	2	3	5	6	4
10.	10-N	37	14	13	10	17	20
11.	11-I	30	4	6	20	13	17
12.	12-C	133	18	31	84	32	101
	Razem	310	56	72	182	110	200

Źródło: dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Przemyślu

Tabela 6. Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyny niepełnosprawności, wieku, płci, osobom w wieku przed 16 rokiem życia w 2022r.

l.p.	Przyczyna niepełnosprawności	Liczba wydanych orzeczeń	Wiek			Płeć	
			0-3 lat	4-7 lat	8-16 lat	K	M
1.	01-U	1	0	0	1	1	0
2.	02-P	4	0	0	4	2	2
3.	03-L	9	2	3	4	7	2
4.	04-O	6	2	2	2	0	6
5.	05-R	9	0	2	7	6	3
6.	06-E	8	1	1	6	4	4
7.	07-S	18	4	5	9	5	13
8.	08-T	4	1	2	1	1	3

9.	09-M	9	4	1	4	5	4
10.	10-N	22	12	6	4	9	13
11.	11-I	36	3	11	22	11	25
12.	12-C	107	16	37	54	22	85
	Razem	233	45	70	118	73	160

Źródło: dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Przemysłu

Zastosowane symbole w orzeczeniach dotyczą następujących stanów chorobowych: **01-U** - upośledzenie umysłowe, **02-P** - choroby psychiczne, **03-L** - zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu, **04-O** - choroby narządu wzroku, **05-R** - upośledzenia narządu ruchu, **06-E** - epilepsja, **07-S** - choroby układów oddechowego i krążenia, **08-T** - choroby układu pokarmowego, **09-M** - choroby układu moczowo-płciowego, **10-N** - choroby neurologiczne **11-I** - inne, w tym schorzenia : endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, **12-C** - całościowe zaburzenia rozwojowe.

Orzeczenia o stopniu niepełnosprawności dla osób powyżej 16 roku życia wydawane są dla celów m.in. : szkolenia zawodowego, odpowiedniego zatrudnienia, korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, uczestniczenia w warsztatach terapii zajęciowej, korzystania z karty parkingowej, zasiłku stałego, zasiłku pielęgnacyjnego.

W 2021 r. wydano łącznie 1890 orzeczeń o niepełnosprawności w tym: 762 o stopniu znacznym, 923 o stopniu umiarkowanym i 205 o lekkim stopniu. W roku 2022 liczba wydanych orzeczeń nieznacznie zmalała do 1853 w tym: 786 o stopniu znacznym, 895 o stopniu umiarkowanym i 172 o lekkim stopniu. Na podstawie danych stwierdzono, iż najczęściej orzeczeń wydano z powodu upośledzenia narządu ruchu, chorób neurologicznych i chorób układów oddechowego i krążenia.

Tabela 7. Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyny niepełnosprawności, stopni niepełnosprawności, wieku, płci, wykształcenia i zatrudnienia osobom powyżej 16 roku życia w 2021r.

l.p	Symbole	Stopień niepełnosprawności				Wiek				Płeć		Wykształcenie					Zatrudnienie	
		znacznym	umiarkowany	lekki	razem	16-25	26-40	41-60	pow. 60	K	M	Mniej niż podstawowe	podstawowe	zasadnicze	średnie	wyższe	Tak	Nie
1	01-U	10	12	3	25	13	7	3	2	11	14	1	13	10	1	0	1	24
2	02-P	62	101	13	176	26	42	57	51	85	91	11	49	63	42	11	31	145
3	03-L	18	27	19	64	5	0	10	49	28	36	2	29	16	14	3	8	56
4	04-O	7	6	6	19	5	1	5	8	7	12	1	5	7	6	0	2	17
5	05-R	71	292	88	451	24	39	197	191	266	185	13	93	154	153	38	137	314
6	06-E	3	26	5	34	6	13	12	3	15	19	0	12	10	10	2	7	27
7	07-S	173	183	25	381	9	9	83	280	174	207	17	133	131	78	22	54	327
8	08-T	54	29	0	83	4	6	39	34	44	39	1	13	29	27	13	22	61
9	09-M	97	25	2	124	3	6	42	73	72	52	1	33	37	36	17	27	97
10	10-N	213	160	30	403	10	27	110	256	201	202	22	110	139	102	30	54	349

11	11-I	48	46	14	108	21	14	29	44	58	50	3	31	31	29	14	22	86
12	12-C	6	16	0	22	22	0	0	0	5	17	0	16	3	3	0	1	21
	Razem	762	923	205	1890	148	164	587	991	966	924	72	537	630	501	150	366	1524

Źródło: dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Przemyślu.

Tabela 8. Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyny niepełnosprawności, stopni niepełnosprawności, wieku, płci, wykształcenia i zatrudniania osobom powyżej 16 roku życia w 2022r.

l.p	Symbole	Stopień niepełnosprawności				Wiek				Płeć		Wykształcenie					Zatrudnienie	
		znaczny	umiarkowany	lekki	razem	16-25	26-40	41-60	pow. 60	K	M	Mniej niż podstawowe	podstawowe	zasadnicze	średnie	wyższe	Tak	Nie
1	01-U	10	13	0	23	13	6	1	3	9	14	3	12	7	1	0	0	23
2	02-P	76	75	13	164	31	28	56	49	80	84	12	54	49	43	6	23	141
3	03-L	17	35	14	66	5	4	13	44	28	38	2	23	23	13	5	10	56
4	04-O	8	3	8	19	3	1	4	11	10	9	0	6	3	9	1	3	16
5	05-R	87	319	65	471	22	43	189	217	267	204	8	103	174	141	45	149	322
6	06-E	3	20	9	32	2	7	16	7	16	16	0	8	10	12	2	10	22
7	07-S	192	184	24	400	10	10	59	321	181	219	10	148	130	84	28	44	356
8	08-T	52	19	7	78	4	5	28	41	32	46	2	15	34	18	9	18	60
9	09-M	108	22	3	133	3	5	49	76	86	47	2	27	43	43	18	37	96
10	10-N	190	156	19	365	10	18	107	230	189	176	10	115	132	85	23	51	314
11	11-I	37	41	9	87	14	6	31	36	46	41	0	21	24	31	11	27	60
12	12-C	6	8	1	15	15	0	0	0	5	10	4	8	1	2	0	0	15
	Razem	786	895	172	1853	132	133	553	1035	949	904	53	540	630	482	148	372	1481

Źródło: dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Przemyślu.

Zastosowane symbole w orzeczeniach dotyczą następujących stanów chorobowych: **01-U** - upośledzenie umysłowe, **02-P** - choroby psychiczne, **03-L** - zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu, **04-O** - choroby narządu wzroku, **05-R** - upośledzenia narządu ruchu, **06-E** - epilepsja, **07-S** - choroby układów oddechowego i krążenia, **08-T** - choroby układu pokarmowego, **09-M** - choroby układu moczowo-płciowego, **10-N** - choroby neurologiczne **11-I** - inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, **12-C** - całościowe zaburzenia rozwojowe.

Na podstawie przedstawionych danych wynika, iż w omawianym okresie najwięcej orzeczeń wydano o stopniu umiarkowanym, osobom powyżej 60 lat, kobietom, z wykształceniem zasadniczym. Ponadto należy zauważyć, iż na przestrzeni lat 2021-2022 najwięcej orzeczeń wydano w związku z dysfunkcją narządu ruchu, schorzeniami układu krążenia oraz neurologicznymi. W przeważającej większości orzeczenia dotyczyły osób niezatrudnionych.

2.3 OCENA AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE I KRAJU

Aktywność osób niepełnosprawnych na rynku pracy jest zależna od stopnia ograniczenia sprawności. Wraz ze wzrostem ograniczenia sprawności spada aktywność zawodowa, a tym samym wzrasta liczba osób niepełnosprawnych o statusie biernych zawodowo.

Według danych GUS, największy udział wśród osób niepełnosprawnych według statusu na rynku pracy stanowiły osoby bierne zawodowo, co stanowiło ponad 76% populacji niepełnosprawnych (3 970 819 osób). W odniesieniu do ogółu ludności udział grupy był niższy i wynosił niecałe 40%. Osoby pracujące stanowiły 21,3% , natomiast udział osób bezrobotnych wynosił 1,2%.

Na koniec 2021 roku w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Przemyślu zarejestrowanych było 200 osób niepełnosprawnych jako osoby bezrobotne i 31 osób jako poszukujące pracy, a na koniec 2022 r. 178 osób niepełnosprawnych posiadających statut osoby bezrobotnej i 33 osoby poszukujące pracy.

Struktura osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP w Przemyślu w roku 2021 oraz w roku 2022 przedstawiała się następująco:

Tabela 9. Osoby niepełnosprawne figurujące w ewidencji PUP w Przemyślu na koniec 2021 roku z uwzględnieniem ich płci oraz wykształcenia.

		Stan na koniec 2021 roku					
		Bezrobotni			Poszukujący pracy		
		Razem	Kobiety	Mężczyźni	Razem	Kobiety	Mężczyźni
Stopień niepełnosprawności	Znaczny	9	4	5	6	4	2
	Umiarkowany	100	43	57	23	7	16
	Lekki	91	38	53	2	0	2
	Razem	200	85	115	31	11	20
Wykształcenie	Wyższe	14	7	7	4	2	2
	Policealne i średnie	37	17	20	7	2	5
	Średnie ogólnokształcące	30	21	9	6	1	5
	Zasadnicze zawodowe	69	23	46	7	4	3
	Gimnazjalne i poniżej	50	17	33	7	2	5
	Razem	200	85	115	31	11	20

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Przemyślu

Tabela 10. Osoby niepełnosprawne figurujące w ewidencji PUP w Przemyślu na koniec 2022 roku z uwzględnieniem ich płci oraz wykształcenia.

		Stan na koniec 2022 roku					
		Bezrobotni			Poszukujący pracy		
		Razem	Kobiety	Mężczyźni	Razem	Kobiety	Mężczyźni
Stopień niepełnosprawności	Znaczny	13	6	7	6	4	2
	Umiarkowany	95	44	51	25	9	16
	Lekki	70	25	45	2	0	2
	Razem	178	75	103	33	13	20
Wykształcenie	Wyższe	10	2	8	5	3	2
	Policealne i średnie	38	24	14	7	2	5
	Średnie ogólnokształcące	21	14	7	6	1	5
	Zasadnicze zawodowe	60	17	43	9	5	4
	Gimnazjalne i poniżej	49	18	31	6	2	4
	Razem	178	75	103	33	13	20

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Przemyślu

Z powyższych danych wynika, iż w ewidencji osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP w Przemysłu na koniec 2021r. i 2022r. dominowały osoby bezrobotne z orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności umiarkowanym.

W 2021r. w grupie 200 osób niepełnosprawnych bezrobotnych 14 osób posiadało wykształcenie wyższe, przeważały osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym- 69 osób oraz z wykształceniem gimnazjalnym i niższym - 50 osób. Wykształcenie policealne i średnie zawodowe miało 37 osób, natomiast 30 osób średnie ogólnokształcące. W 2022r. w grupie 178 niepełnosprawnych bezrobotnych 10 osób posiadało wykształcenie wyższe, również przeważały osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym 60 osób, z kolei z wykształceniem gimnazjalnym i niższym -49 osób. Wykształcenie policealne i średnie zawodowe miało 38 osób, natomiast 21 osób średnie ogólnokształcące.

W roku 2022 w porównaniu do 2021r. liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako bezrobotne spadła z 200 do 178, w obu przypadkach przeważają mężczyźni.

3. REALIZOWANE DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE PRZEMYSKIM

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Przemysłu działając na rzecz osób niepełnosprawnych realizuje zadania w zakresie rehabilitacji społecznej, natomiast działania z zakresu rehabilitacji zawodowej oraz zatrudnienia osób niepełnosprawnych realizuje Powiatowy Urząd Pracy w Przemysłu.

Do głównych form rehabilitacji społecznej należy uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych oraz uczestnictwo w terapii zajęciowej prowadzonej w Warsztatach Terapii Zajęciowej. Dodatkowo osoby niepełnosprawne mogą ubiegać się o dofinansowanie m.in. kosztów likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się, technicznych, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz udziału w imprezach o charakterze sportowym, kulturalnym, turystycznym i rekreacyjnym. Osoby niepełnosprawne mogą również ubiegać się o dofinansowanie usług tłumacza języka migowego.

3.1. REHABILITACJA SPOŁECZNA

Rehabilitacja społeczna jest procesem, którego celem jest umożliwienie osobom niepełnosprawnym osiągnięcie i utrzymanie optymalnego poziomu funkcjonowania, a także uczestnictwa w życiu społecznym. Do podstawowych form rehabilitacji społecznej należy uczestnictwo osób niepełnosprawnych w warsztatach terapii zajęciowej oraz turnusach rehabilitacyjnych. Ponadto w celu poprawy funkcjonowania osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, wyrabiania umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych, zaradności osobistej i pobudzania aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej prowadzone są działania w celu likwidacji barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się .

Warsztatach Terapii Zajęciowej w Korytnikach prowadzony przez Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem Oddział w Przemysłu kontynuuje swoją działalność zgodnie z zawartą w 2003 r. umową z Powiatem Przemyskim. Liczba uczestników Warsztatu na dzień 31 grudnia 2021r. wynosiła 72 osoby niepełnosprawne, w tym z terenu Powiatu Przemyskiego uczestniczyło 44 osoby oraz z terenu Miasta Przemysłu 28 osoby. Liczba uczestników Warsztatu na dzień 31 grudnia 2022r. wynosiła 72 osób niepełnosprawnych, w tym z terenu Powiatu Przemyskiego 43 osób oraz z terenu Miasta Przemysłu 29 osób. Od 01.01.2023r. liczba uczestników zwiększyła się do 77 osób. Zajęcia terapeutyczne prowadzone są w 15 pracowniach.

Na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej t.j. dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, a także dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych oraz udział osób niepełnosprawnych w imprezach kulturowych, sportowych, rekreacyjnych otrzymywane są

środki rokrocznie z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Ilość wniosków rokrocznie wzrasta. W większości wnioski składane są w ramach zadania zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, oraz uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym.

W 2021 r. do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Przemyślu wpłynęło łącznie 823 wnioski o dofinansowanie ze środków PFRON, z czego zrealizowano 731 na łączną kwotę 1 339 545,11 zł, zaś w 2022 r. wpłynęło 912 wnioski a zrealizowano 782 na łączną kwotę 1 575 627,90zł.

3.2. REHABILITACJA ZAWODOWA

Rehabilitacja zawodowa ma na celu przygotowanie osoby niepełnosprawnej do pracy zgodnie z jej możliwościami psychofizycznymi i kwalifikacjami zawodowymi. Głównym zadaniem rehabilitacji zawodowej jest zwiększenie kwalifikacji osób niepełnosprawnych, podnoszenie ich zdolności do pracy, stwarzanie im możliwości pracy, przewyciężenie dyskryminacji w zatrudnianiu. Programy realizowane w ramach rehabilitacji zawodowej zapewnią możliwość podjęcia stażu zawodowego, szkolenia zawodowego, selektywnego zatrudnienia na otwartym rynku pracy lub w zakładach pracy chronionej. Sukces rehabilitacji zawodowej ściśle wiąże się z sukcesem w zawodowym przystosowaniu osoby niepełnosprawnej do pracy. Ważne jest bowiem żeby człowiek niepełnosprawny został zatrudniony w odpowiednio dostosowanej pracy a jego funkcjonowanie i skutki tego funkcjonowania w środowisku były zauważalne, znaczące, wartościowe i wymierne. Ważne jest by osoba niepełnosprawna była w pracy przydatna i z niej zadowolona oraz zaspokajała potrzeby i nadzieje, jakie z nią wiąże. Z informacji PUP w Przemyślu lokalny rynek pracy charakteryzuje się niską podażą miejsc pracy. Większość pracodawców to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, głównie handlową.

Głównym problemem działających podmiotów gospodarczych jest brak perspektyw rozwojowych, a co za tym idzie brak możliwości tworzenia nowych miejsc pracy. Na istniejących stanowiskach występuje duża rotacja osób zatrudnianych.

Rehabilitacja zawodowa stanowi część ogólnego procesu rehabilitacji, który polega na świadczeniu takich usług jak: pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, szkolenia zawodowe, staże oraz zatrudnienie mające na celu zabezpieczenie odpowiedniej pracy, pomimo wielu ograniczeń wynikających z niepełnosprawności.

Powiatowy Urząd Pracy w Przemyślu zamierza udzielić pomocy niepełnosprawnym osobom poprzez przygotowanie indywidualnych planów działania, które będą dostosowane do indywidualnych potrzeb niepełnosprawnych osób bezrobotnych.

Do działań na rzecz bezrobotnych i poszukujących pracy osób niepełnosprawnych z terenu Powiatu Przemyskiego zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy należą:

1. Działania o charakterze aktywizacyjno-wspomagającym:

- indywidualne poradnictwo zawodowe i informacja zawodowa,
- pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy – porady grupowe,
- szkolenia zawodowe,
- staże,
- prace społeczno-użyteczne.
- współpraca na rzecz niepełnosprawnych osób z instytucjami, organizacjami pozarządowymi, i organizacjami pożytku publicznego.

2. Działania o charakterze zatrudnienia :

- pozyskiwanie i upowszechnienie wolnych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej dla osób niepełnosprawnych, w tym informacji o programach, projektach realizowanych przez inne instytucje na rzecz osób niepełnosprawnych,

- kierowanie osób niepełnosprawnych do zatrudnienia na wolnych miejscach pracy zgłaszanych do PUP,
- kierowanie osób niepełnosprawnych do zatrudnienia na wolnych miejscach pracy subsydiowanej, m.in.: prace interwencyjne, roboty publiczne,
- dofinansowanie kosztów wyposażenia stanowisk pracy,
- udzielanie pożyczki na podjęcie działalności gospodarczej (samozatrudnienie),
- udzielanie środków pracodawcy na tworzenie nowych stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych,
- udzielanie środków w ramach przyznania bonów na zasiedlenie.

3. Działania o charakterze informacyjnym, w zakresie:

- zachęta pracodawców w tworzeniu miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Działania te finansowane są m.in. ze środków Funduszu Pracy, Państwowego Funduszu Osób Niepełnosprawnych, Europejskiego Funduszu Społecznego.

3.3. DODATKOWE PROGRAMY NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom środowisk osób niepełnosprawnych Powiat Przemyski będzie realizował i przystępował do realizacji dodatkowych programów PFRON mających na celu zwiększenie możliwości udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym w tym poprzez m.in: likwidację barier architektonicznych w urzędach, placówkach edukacyjnych, Środowiskowych Domach Samopomocy, oraz transportowych, tworzenie spółdzielni socjalnych oraz tworzenie WTZ w ramach ogłoszonego przez Zarząd PFRON Programu wyrównywania różnic między regionami.

Od 2016 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Przemyślu realizuje „ Program wyrównywania różnic między regionami III”.

W roku 2021 przyznano w łącznej wysokości 253 900,26 zł ze środków PFRON dofinansowanie w ramach „Programu wyrównywania różnic między regionami III” dla Gminy Bircza na zakup mikrobusu do przewozu dzieci niepełnosprawnych oraz Polskiego Towarzystwa Walki z Kalectwem Oddział w Przemyślu na rozbudowę i przebudowę pomieszczeń pracowni gospodarstwa domowego Warsztatu Terapii Zajęciowej w Korytnikach. Zrealizowana została tylko umowa z TWK na kwotę 159.999,98 zł, Gmina Bircza złożyła rezygnację z zakupu mikrobusu.

W roku 2022 w ramach Programu „Wyrównywania Różnic Między Regionami III” wnioski złożyło cztery podmioty: Gmina Fredropol oraz Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi dla Środowiskowego Domu Samopomocy w Bachórcu na zakup mikrobusów, Miasto i Gmina Dubiecko na dostosowanie architektoniczne budynku Publicznej Szkoły Podstawowej w Iskani prowadzącej oddziały integracyjne oraz Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem Oddział w Przemyślu na modernizację Warsztatu Terapii Zajęciowej w Korytnikach. Wszystkie wnioski zostały pozytywnie rozpatrzone i przyznano dofinansowanie w łącznej wysokości 501 500,00 zł a wypłacono 498 161,75zł:

W 2024 r. Program obejmuje następujące formy wsparcia:

- 1) obszar A – zapewnienie dostępności w wielorodzinnych budynkach mieszkalnych;
- 2) obszar B – likwidacja barier w urzędach, placówkach edukacyjnych lub środowiskowych domach samopomocy w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania;
- 3) obszar C – tworzenie spółdzielni socjalnych osób prawnych;
- 4) obszar D – likwidacja barier transportowych;

- 5) obszar E – dofinansowanie wymaganego wkładu własnego w projektach dotyczących aktywizacji i/lub integracji osób niepełnosprawnych;
- 6) obszar F – tworzenie warsztatów terapii zajęciowej oraz przeciwdziałanie degradacji infrastruktury istniejących warsztatów terapii zajęciowej;
- 7) obszar G – skierowanie do powiatów poza algorytmem dodatkowych środków na finansowanie zadań ustawowych dotyczących rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych.

Od 2012 r. Powiat Przemyski realizuje dodatkowy Program p.n. „Aktywny Samorząd”, którego realizatorem jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Przemyślu. Głównym celem programu jest wyeliminowanie bądź zmniejszenie barier uniemożliwiających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji. Formy i zakres pomocy udzielanej w ramach programu obejmuje n/w formy wsparcia:

- likwidację barier transportowych poprzez dofinansowanie zakupu oprzyrządowania do samochodu, pomoc w uzyskaniu prawa jazdy,
- likwidację barier w dostępie do uczestnictwa w społeczeństwie informacyjnym poprzez dofinansowanie zakupu sprzętu elektronicznego, szkoleń w zakresie obsługi sprzętu,
- likwidację barier w poruszaniu się poprzez pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym, protezy, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania, oraz pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka o napędzie elektrycznym i protezy,
- pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej
- dofinansowanie kosztów uzyskania wykształcenia na poziomie wyższym poprzez zwrot kosztów czesnego, wypłata dodatku na pokrycie kosztów kształcenia.

W 2021 roku w ramach realizacji programu „Aktywny Samorząd” zawarto łącznie 101 umów i wypłacono dofinansowanie na kwotę 481 303,49 zł, w tym w ramach Modułu I zawarto 32 umowy i wypłacono dofinansowanie w kwocie 296 830,98 zł, natomiast w Module II zawarto 69 umów i wypłacono dofinansowanie w kwocie 184 472,51 zł

W 2022r. w ramach programu „Aktywny Samorząd” zawarto łącznie 89 umów i wypłacono dofinansowanie na kwotę 462 529,67 zł, w tym w ramach Modułu I zawarto 24 umowy i wypłacono dofinansowanie w kwocie 287 113,67 zł, natomiast w Module II zawarto 65 umów i wypłacono dofinansowanie w kwocie 175 416,00 zł.

W związku z wystąpieniem stanu epidemii w kraju, Powiat Przemyski w roku 2020 r. przystąpił do realizacji programu „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi” Moduł III. Wsparcie kierowane było do osób niepełnosprawnych, które w związku z wystąpieniem stanu epidemii utraciły możliwość korzystania z opieki w placówce rehabilitacyjnej. Pomoc finansowa udzielana była w formie dofinansowania kosztów związanych z zapewnieniem opieki w warunkach domowych. W 2020r. do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Przemyślu wpłynęło 314 wniosków z czego 285 wnioskodawców spełniało warunki uczestnictwa w Programie. Przyznano i wypłacono środki PFRON w łącznej wysokości 395.500,00 zł.

W związku z wystąpieniem w roku 2020 na terenie Powiatu Przemyskiego zdarzeń o charakterze kłęski żywiołowej Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Przemyślu przyznało w ramach Modułu I Programu „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi” dofinansowanie ze środków PFRON w łącznej wysokości 68.900,00 zł dla 36 osób niepełnosprawnych. Pomoc adresowana była do osób niepełnosprawnych, które na skutek zdarzenia noszącego znamiona kłęski żywiołowej - powodzi,

poniosły straty w gospodarstwach domowych (budynkach mieszkalnych, podstawowym wyposażeniu gospodarstw domowych i otrzymały zasiłek celowy z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej). Wyплаты w ramach Modułu I były również kontynuowane w roku 2021, z uwagi na wystąpienie na terenie Gminy Bircza ekstremalnych zdarzeń atmosferycznych. Przyznano dofinansowanie ze środków PFRON dla 4 osób niepełnosprawnych w łącznej wysokości 8 000,00 zł.

W roku 2022 Powiat Przemyski podpisał wieloletnie umowy z Państwowym Funduszem Realizacji Osób Niepełnosprawnych w sprawie realizacji nowych programów finansowanych ze środków PFRON tj. „Samodzielność-Aktywność-Mobilność-Dostępne mieszkanie” oraz „Samodzielność-Aktywność-Mobilność-Mieszkanie dla absolwenta”.

Celem programów jest uzyskanie przez osoby niepełnosprawne niezależności oraz ułatwienie aktywności zawodowej i społecznej poprzez:

- w przypadku programu „Mieszkanie dla absolwenta” zapewnienie absolwentom samodzielnego mieszkania spełniającego indywidualne kryterium dostępności,
- w przypadku programu „Dostępne mieszkanie” zapewnienie mieszkania wolnego do barier architektonicznych jako podstawy samodzielnego realizowania planów zawodowych i społecznych.

W roku 2023 zawarto dwie umowy o dofinansowanie ze środków PFRON kosztów wynajmu mieszkania w związku z poszukiwaniem zatrudnienia przez osoby niepełnosprawne i wypłacono dofinansowanie w kwocie 14 904,33 zł.

W 2023r. realizowany był na terenie Powiatu Przemyskiego, w okresie od dnia 01.04.2023r. do dnia 31.12.2023r. rządowy Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”- edycja 2023 finansowany ze środków Funduszu Solidarnościowego. Program miał na celu wsparcie osób niepełnosprawnych przez asystenta osobistego w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym m.in. poprzez: - pomoc w wykonywaniu przez osobę niepełnosprawną czynności dnia codziennego, - pomoc w wyjściu, powrocie lub dojazdach w wybrane przez osobę niepełnosprawną miejsca; - pomoc w załatwianiu przez osobę niepełnosprawną spraw urzędowych; -korzystaniu przez osobę niepełnosprawną z dóbr kultury; - zaprowadzaniu i odebraniu dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności do placówki oświatowej.

Do udziału w Programie zakwalifikowano z terenów Gminy Bircza, Krasiczyn i Przemysła, 9 dorosłych osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności oraz 5 dzieci do 16-go roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. Wykorzystano kwotę środków Funduszu w wysokości 237 735,12zł.

Program jest kontynuowany również w roku 2024 pn. „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2024”. Otrzymano dofinansowanie ze środków Funduszu Solidarnościowego na realizację zadania w wysokości 682 866,54zł. Planowana liczba uczestników wynosi 38 osób niepełnosprawnych w tym 10 dzieci.

23 maja 2022 roku Powiat Przemyski podpisał umowę na uruchomienie wypożyczalni z dostępem do sprzętu pielęgnacyjnego, rehabilitacyjnego i wspomagającego. Projekt współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014 – 2020. Realizacja projektu zakłada objęcie wsparciem osób, które ze względu na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność potrzebują opieki lub wsparcia w związku z niemożnością samodzielnego wykonywania co

najmniej jednej z podstawowych czynności dnia codziennego. Wypożyczalnia została otwarta w grudniu 2022r. dlatego też pełne dane dotyczące osób korzystających pochodzą z roku 2023.

Z wypożyczalni sprzętu pielęgnacyjnego, rehabilitacyjnego i wspomagającego w ciągu roku 2023 skorzystało łącznie 172 osoby z tego:

- 134 osoby, które nie posiadały orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, ale ze względu na stan zdrowia wymagały konieczności skorzystania ze sprzętu;
- 38 osób, które posiadały orzeczenie o niepełnosprawności, w tym: 27 osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, 7 osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności oraz 4 dzieci w wieku poniżej 16 lat.

4. ANALIZA SWOT

Ocenę stanu Powiatu Przemyskiego w zakresie działań na rzecz osób niepełnosprawnych dokonano w oparciu o analizę SWOT. Jest to metoda identyfikacji słabych i silnych stron w działaniach, jakie się podejmuje na rzecz osób niepełnosprawnych i zawiera cztery grupy czynników:

- mocne strony – są to uwarunkowania wewnętrzne, które odpowiednio wykorzystane sprzyjają rozwiązywaniu problemów osób niepełnosprawnych,
- słabe strony – uwarunkowania wewnętrzne, których niewyeliminowanie będzie utrudniać rozwiązywanie problemów osób niepełnosprawnych,
- szanse – uwarunkowania zewnętrzne o pozytywnym wpływie na realizację celów Programu,
- zagrożenia – uwarunkowania zewnętrzne o negatywnym wpływie na realizację celów Programu.

Mocne strony :

1. stały udział w realizacji programów na rzecz osób niepełnosprawnych,
2. funkcjonowanie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych,
3. funkcjonowanie Warsztatu Terapii Zajęciowej, domów pomocy społecznej
4. wyspecjalizowana i zaangażowana kadra pracownicza,
5. zróżnicowanie form pomocy,
6. właściwa baza lokalowa,
7. podejmowanie działań w celu aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych,
8. otwartość na nowe przedsięwzięcia i pomysły,
9. pozyskiwanie zewnętrznych źródeł finansowania działań na rzecz osób niepełnosprawnych,
10. współpraca z organizacjami pozarządowymi,
11. właściwy przepływ informacji między instytucjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych,
12. rozwinięta sieć instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych.

Słabe strony:

1. występowanie barier urbanistycznych i funkcjonalnych w budynkach użyteczności publicznej,
2. istniejące stereotypy postrzegania niepełnosprawności wśród społeczeństwa,

3. niewystarczająca wysokość środków finansowych w porównaniu do potrzeb osób niepełnosprawnych,
4. niska aktywność na rynku pracy bezrobotnych osób niepełnosprawnych,
5. ograniczona liczba miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
6. brak zakładu aktywności zawodowej,
7. mała ilość zakładów pracy chronionej,
8. niski poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych,
9. niska wiedza osób niepełnosprawnych na temat swoich uprawnień.

Szanse:

1. możliwość podejmowania nowych działań na rzecz osób niepełnosprawnych w ramach wdrażanych programów zewnętrznych,
2. podnoszenie świadomości społecznej w zakresie integracji osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem,
3. możliwości pozyskania środków finansowych w tym z Unii Europejskiej,
4. współpraca z sektorem pozarządowym w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym,
5. zwiększony dostęp do informacji,
6. funkcjonowanie Środowiskowych Domów Samopomocy oraz Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego.

Zagrożenia:

1. rosnąca liczba osób niepełnosprawnych,
2. brak możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych,
3. wysoka stopa bezrobocia,
4. niski poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych ograniczający możliwości zatrudnienia,
5. zjawisko wypalenia zawodowego osób udzielających wsparcia.

5. CEL GŁÓWNY I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Głównym celem Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych na lata 2024-2028 jest wyrównanie szans życiowych oraz umożliwienie osobom niepełnosprawnym pełnego uczestnictwa w życiu społecznym oraz przestrzegania praw tych osób.

Ze względu na potrzeby osób niepełnosprawnych istnieje konieczność:

- zapewnienia wsparcia dla osób niepełnosprawnych w tym m.in. poradnictwa rodzinnego, prawnego oraz psychologicznego,
- rozpowszechniania informacji dotyczących zakresu udzielania pomocy osobom niepełnosprawnym przez lokalne podmioty,
- podjęcia działań informacyjnych i edukacyjnych dotyczących praw osób niepełnosprawnych,

- realizacja zadań na rzecz osób niepełnosprawnych w tym przystępowanie do dodatkowych programów.

Działanie	Czas realizacji	Jednostka realizująca i współpracująca	Wskaźniki realizacji	Źródła finansowania
Likwidacja barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej oraz w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej	Działania ciągłe	Starostwo Powiatowe, PCPR, urzędy gmin	Liczba obiektów przystosowanych, liczba dostosowanych mieszkań indywidualnych	W miarę otrzymywanych środków PFRON, dodatkowe programy PFRON, środków własnych, dotacji
Likwidacja barier w komunikowaniu się i technicznych	Działania ciągłe	PCPR	Liczba dofinansowanych wniosków	W miarę otrzymywanych środków PFRON,
Likwidacja barier transportowych	w okresie trwania realizacji programu	Starostwo Powiatowe, PCPR, urzędy gmin	Liczba dofinansowanych wniosków	W miarę otrzymywanych środków PFRON,
Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	Działania ciągłe	PCPR, inne jednostki (wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego)	Liczba dofinansowanych wniosków, liczba wypożyczonego sprzętu	W miarę otrzymywanych środków PFRON,
Dofinansowanie imprez sportowych, kulturalnych, turystycznych dla osób niepełnosprawnych	Działania ciągłe	PCPR, organizacje pozarządowe	Liczba osób niepełnosprawnych biorących udział w imprezie	W miarę otrzymywanych środków PFRON,
Dofinansowanie udziału w turnusie rehabilitacyjnym	Działania ciągłe	PCPR	Liczba dofinansowanych wniosków	W miarę otrzymywanych środków PFRON
Dofinansowanie kosztów działalności Warsztatów Terapii Zajęciowej	Działania ciągłe	PCPR, organizacje pozarządowe	Liczba warsztatów, liczba uczestników	W miarę otrzymywanych środków PFRON, środków własnych, dotacji
Pomoc w tworzeniu miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych	Działania ciągłe	PUP, pracodawcy	Liczba utworzonych miejsc pracy, liczba zatrudnionych osób niepełnosprawnych	W miarę otrzymywanych środków PFRON i Funduszu Pracy

Udzielanie pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej przez osoby niepełnosprawne	Działania ciągłe	PUP	Liczba udzielonych pożyczek	W miarę otrzymywanych środków PFRON i Funduszu Pracy
Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych	Działania ciągłe	PUP	Liczba uczestników szkoleń zawodowych	W miarę otrzymywanych środków PFRON i Funduszu Pracy
Udział w Programie „Aktywny Samorząd”	w okresie trwania realizacji programu	PCPR	Liczba dofinansowanych wniosków	W miarę otrzymywanych środków PFRON
Udział w Programie Wyrównywanie Różnic między Regionami	W okresie trwania realizacji programu	Starostwo Powiatowe, PCPR, urzędy gmin	Liczba dofinansowanych wniosków	W miarę otrzymanych środków PFRON
Udział w realizacji programów na rzecz osób niepełnosprawnych finansowanych ze środków zewnętrznych	w okresie trwania realizacji programu	PCPR, PUP, inne jednostki organizacyjne	Liczba programów, liczba uczestników	Środki własne, zewnętrzne, dotacje

6. MIEJSCE I CZAS TRWANIA PROGRAMU

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych realizowany będzie w latach 2024-2028 na terenie Powiatu Przemyskiego. Zadania zaplanowane do realizacji będą wdrażane w formie ciągłej.

7. REALIZATORZY PROGRAMU

Głównymi realizatorami programu są:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Przemyślu,
- Powiatowy Urząd Pracy w Przemyślu,
- inne podmioty realizujące działania na rzecz osób niepełnosprawnych w tym m.in. organizacje pozarządowe przy współpracy z pracodawcami, gminnymi ośrodkami pomocy społecznej, urzędami gmin z terenu Powiatu Przemyskiego, jednostkami szkolącymi.

Źródłami finansowania będą:

- środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Funduszu Pracy,
- środki budżetu Powiatu Przemyskiego,
- środki zewnętrzne: t.j. dotacje, środki z Europejskiego Funduszu Społecznego

8. MONITORING I EWALUACJA

Monitorowanie Programu będzie prowadzone w systemie rocznych sprawozdań sporządzanych m.in. na potrzeby PFRON.

Ewaluację programu prowadzi będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Przemyślu w oparciu o informacje uzyskane od pozostałych realizatorów Programu. Informacje o realizacji Programu będą składane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Przemyślu, a z zakresu rehabilitacji zawodowej przez Powiatowy Urząd Pracy w Przemyślu w okresach rocznych.

9. PODSUMOWANIE

Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych na lata 2024 – 2028 jest dokumentem zawierającym zadania jakie są i będą realizowane w przyszłości na rzecz lokalnego środowiska osób niepełnosprawnych. Program wytycza systematyczne i planowe działania na rzecz poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych w Powiecie Przemyskim.

Skuteczność podejmowanych działań zależy od wielu czynników, zarówno zewnętrznych jak i wewnętrznych. Realizacja zadań nakreślonych programem przyczyni się do poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych w Powiecie poprzez poprawę jakości ich życia.

Opisane w Programie działania będą realizowane w oparciu o otrzymywanie środków z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Funduszu Pracy oraz z innych źródeł zewnętrznych.

SPIS TABEL:

Tabela 1. Liczba ludności w Powiecie Przemyskim w 2021 roku	5
Tabela 2. Liczba ludności w Powiecie Przemyskim w 2022 roku	5
Tabela 3. Liczba osób pobierających świadczenia z gminnych ośrodków pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w 2021r.	7
Tabela 4. Liczba osób pobierających świadczenia z gminnych ośrodków pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w 2022r.	7
Tabela 5. Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyny niepełnosprawności, wieku, płci, osobom w wieku przed 16 rokiem życia w 2021r.	8
Tabela 6. Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyny niepełnosprawności, wieku, płci, osobom w wieku przed 16 rokiem życia w 2022r.	8
Tabela 7. Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyny niepełnosprawności, stopni niepełnosprawności, wieku, płci, wykształcenia i zatrudnienia osobom powyżej 16 roku życia w 2021r.	9
Tabela 8. Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyny niepełnosprawności, stopni niepełnosprawności, wieku, płci, wykształcenia i zatrudnienia osobom powyżej 16 roku życia w 2022r.	10
Tabela 9. Osoby niepełnosprawne figurujące w ewidencji PUP w Przemysłu na koniec 2021 roku z uwzględnieniem ich płci oraz wykształcenia.....	11
Tabela 10. Osoby niepełnosprawne figurujące w ewidencji PUP w Przemysłu na koniec 2022 roku z uwzględnieniem ich płci oraz wykształcenia.....	11

DYREKTOR
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Przemysłu

mgr Jolanta Jabłońska